

בבא מציעא יח

עניין: נפק דק ואשכח

מגדים חדשים ברכות יט.

וראימי במדרש שמואל עמ"ס אבות (פ"ג מי"א דף לד ע"ג) במשנה לאו וראו כו', שכתב ח"ל אפשר שזו היא כוונת מ"ש בגמ' נפק דק ואשכח, כי מהיכן נפק אם לא מצית המדרש ונפיק ועיין ואשכח ע"כ. אמנם לא ציאר לאיזה צורך היה צריך ללכת מציהמ"ד. ונראה לפי שהיו אסורין ללמוד מתוך הכתב מציהמ"ד, והיו כותבין בהכתב משניות וצרייתות כמש"כ רש"י בשבת (ו' ב) גבי מגילת סתרים ע"ש, וכשהיה נצרך למלא איזה צרייתא נפק מציהמ"ד ועיין בהצרייתות הכתובות אללו ושם מלא את מצוקשו. ועיין גיטין (מד א) א"ל ר' ירמיה לר' זריקא פוק עיין במכילתין נפק דק ואשכח כו', פירש"י עיין במכילתין במשנה הסדורה לך ע"ש. וכוונתו כמו שציארנו.

מדרש שמואל אבות פ"ב מי"א

והרב רבי משה אלשקאר פ"י אמר להם צאו וראו כלו' צאו מעניני הגוף מכל וכל והתעסקו במושכלות בעיון השכל וראו איזוהי דרך טובה שידבק בה האדם. וקרוב לזה פ"י הרב ר' ישראל ז"ל וז"ל מלת צאו נופלת על תנועת המחשבה להביט בעיונים כמו שאמר בהרבה מקומות צא ולמד צא וחשוב וכן לכו נא ונוכחה לכו ונלכה באור ה' וכן כוונתו בכאן כלו' שוטטו במחשבותיכם לבקש איזו היא הדרך הטובה שראוי לאדם לרדוף אחריה וכן פ"י נפק דק ואשכח התבודד במחשבתו ודקדק בעיון ויצא ממחשבות הגופניות עד שמצא את אשר בקש עכ"ל:

רשיי שבת ו:

הא נמו פשיטא. דבהתראה סקילה ממקושש: מוגילת סתרים. שהסתירה מפני שלא ניתנה¹² ליכתוב¹³ וכששומעין דברי יחיד חדשים שאינו נשנין צ"ה וכותבין אותו שלא ישתכחו מסתירין את המגילה:

תוספות יו"ט

בכלל. מדרש שמואל: ט צאו וראו. כדאמרין בעלמא [צרכות י"ט]. נפק דק ואשכח. והמכוון בכל זה יציאת השכל והשתוטטו להתבונן בעיון ולהשכיל היטב. וזהו לשון ראו כמו ולבי ראה הרבה חכמה (קהלת א').

רשיי בראשית טו, ה

זרע. ו¹⁴ ומה תועלת בכל אשר תתן לי: (ה) וירצא אותו החרצה. לפי פשוטו הוציאו מאהלו לחון לראות הכוכבים ולפי מדרשו אמר לו ו¹⁵ לא מאנטגונינות שלך שראית במזלות שאינך עמיד להעמיד בן אדם אין לו בן ו¹⁶ אבל אברהם יש לו בן שרי לא תלד אבל שרה תלד אני קורא לנכס שם אחר וישתנה המזל ד"א הוציאו מחללו של עולם והגזיהו למעל' מן הכוכבי' וזהו לשון ו¹⁷ הנטה